

Fins al 28 d'agost es pot veure a Folgueroles l'exposició "Verdaguer segrestat", produïda per la Fundació Verdaguer, que obre un tema d'estudi inèdit: els diversos intents que es van

fer des del franquisme, alguns amb participació d'altres instàncies del règim, per apropiarse del poeta. Una 'Operació Verdaguer' en què van participar-hi altes jerarquies del règim.

'Operació Verdaguer'

El franquisme va intentar apropiarse de la figura del poeta de Folgueroles des del 1939
L'exposició "Verdaguer segrestat", comissariada per Carles Puigferrat, n'explica les claus

Folgueroles

Jordi Vilarrodà

Dia 4 de febrer de 1939. *La Vanguardia Española* publica la notícia de l'ocupació de Folgueroles per les tropes franquistes. Per què es destaca *este oscuro pueblo del llano de Vich*, com diu la notícia, i no es fa el mateix amb poblacions molt més grans? El mateix text sense signar en dona la resposta, amb la retòrica inflamada del moment: "En él nació el gran poeta Jacinto Verdaguer, gloria inmarcesible de las letras catalanas y, por tanto, españolas". I ho remata: "Para los catalanes españoles (...) la toma de Folgarolas representa la recuperación de un santuario nacional". I aquí es comença a gestar un relat del règim sobre el poeta, a través del qual pensa que pot "arrossegar el catalanisme més conservador", explica l'historiador tonenc Carles Puigferrat, comissari de l'exposició "Verdaguer segrestat", que inicia a Folgueroles un recorregut que es vol llarg. Amb motiu dels 50 anys de la inauguració de la Casa Museu Verdaguer –també l'any 1967, en plena dictadura– s'ha volgut anar més enllà d'una simple commemoració. L'objectiu és "impulsar una nova recerca" sobre un tema punyent i inèdit, diu Carme Torrents, directora de la Fundació Verdaguer.

La que podríem anomenar *Operació Verdaguer* s'allarga fins a final del franquisme. Al llarg de més de quaranta anys, hi ha moments clau en què es veu com el règim no estalvia recursos per fer-se seu Verdaguer. O per construir *el seu* Verdaguer, força lluny d'aquell que guardava la memòria popular. Puigferrat els situa en el centenari del naixement de Verdaguer (1945), el cinquantenari de la seva mort (1952) i l'obertura de la Casa Museu a Folgueroles (1967) com a fites més destacables.

Tot just sis anys després d'acabar la Guerra Civil, el centenari de Verdaguer és la primera fita. El règim desplega la primera ofensiva, de la mà del governador civil

de Barcelona, Antonio de Correa Veglison, militar colpista des del primer moment, protegit del ministre Serrano Suñer, falangista militant i admirador declarat del feixisme italià. Presideix un acte a la plaça de Folgueroles, amb camises blaves, salutacions a la romana i la presència còmplice del bisbe Joan Perelló. Tota la parafernàlia del feixisme triomfant: "És un acte organitzat directament per la

me popular, mentre l'Església s'aboca a reivindicar el mossèn Cinto capellà, i oblida les seves diferències amb la jerarquia eclesiàstica.

L'altra data destacada és l'any 1952, en el 50è aniversari de la mort de Verdaguer. Algunes coses han canviat: Barcelona acaba de sortir de la vaga de tramvies, i el catalanisme resistencial s'està organitzant. Es constitueix Amics de Verdaguer a

controlat pel règim, és sospitosos. És l'any que es comença a celebrar la Festa Verdaguer de Folgueroles, i es constitueix una comissió verdagueriana, però amb la tutela del delegat local de Propaganda de la Falange.

Verdaguer torna a ser el gran esquer per donar un vernís de catalanisme al règim. Al cap d'un any, el 21 de maig de 1953, s'estrena al Liceu l'òpera *Canigó*, a partir d'una partitura escrita abans de la Guerra Civil pel jesuïta Antoni Massana. Torna a haver-hi altes jerarquies implicades: de fet, el governador civil de Barcelona, Felipe Acedo Colunga, és el principal promotor de l'estrena, que té lloc al Liceu. El fiscal militar que va demanar la pena de mort per al socialista Julián Besteiro, el gran repressor de les primeres vagues a Barcelona, té ínfules culturals. I no li surt malament, perquè l'estrena és un èxit.

I no serà l'única, perquè al cap de pocs anys, el 1961, és l'altre gran poema èpic de Verdaguer, *L'Atlàntida*, el que puja a l'escenari en forma de cantata. Tots dos poemes es presenten com a grans obres d'un Verdaguer espanyol, i sobretot la segona, de la qual s'insisteix que és un gran cant a la conquesta d'Amèrica. Es pren una partitura de Manuel de Falla, admirador del poeta de Folgueroles, que havia musicat *L'Atlàntida* en els darrers anys de la seva vida. Paradoxalment, un intel·lectual que havia estat gran amic de Federico García Lorca, que havia marxat a l'Argentina i que allà s'havia adherit a homenatges a Verdaguer promoguts pels catalans a l'exili. Però no hi ha escrúpols: una altra part de l'*Operació Verdaguer* és en marxa, i n'estan al corrent els grans jerarquies del règim. Ni més ni menys que Luis Carrero Blanco és qui signa el decret de Presidència del Gobierno per constituir la comissió organitzadora de l'estrena. La cantata s'interpreta al Liceu el 25 de novembre de 1961, i després fa gira per Espanya i per escenaris internacionals, des de Nova York

El bitllet de 500 pessetes, el darrer episodi

Carles Puigferrat situa l'edició del bitllet de 500 pessetes com el darrer episodi de l'*Operació Verdaguer*. El va emetre la Fàbrica Nacional de Moneda y Timbre l'any 1973. Hi apareixia Verdaguer amb barretina, vist pel davant. Pel darrere, el Canigó. Curiosament, vist des de la Catalunya Nord, amb el poble de Vernet en primer terme.

Falange", explica Puigferrat. Correa Veglison autoritza la primera publicació d'obres de Verdaguer en l'ortografia d'abans de Pompeu Fabra. El català, només es tolera si és antic. El mateix any, al mes d'octubre, es posa la primera pedra de la reconstrucció de Sant Francesc s'Hi Moria, a Vic, davant de 10.000 persones segons les cròniques de l'època. Hi ha més entusias-

Barcelona, amb intel·lectuals com Octavi Saltor, Josep Miracle o l'editor Josep M. de Casacuberta, i els actes que organitzen s'anticipen als oficials, tot i que alguns ho paguen molt car. L'escolta Josep Vallespi, avui encara viu, és detingut i torturat pel senzill acte d'haver posat flors al monument a Verdaguer, a Barcelona. S'acabarà exiliant. Tot allò que no és

GOVERNADOR MOLEST

Entre el xivarri

El discurs que el governador Correa Veglison fa davant del Pedró, el 3 de juny de 1945, no va ser seguit amb gaire atenció. Diuen les cròniques de l'època que hi havia xivarri i ell mateix se'n va queixar. En un moment donat, un trompeta de la cobla Bofills va haver de fer un toc per cridar l'atenció.

GOVERNADOR MECENES

Pagant l'òpera

El governador Acedo Colunga presumeix d'haver ajudat a pagar amb fons propis l'òpera *Canigó* que s'estrena al Liceu l'any 1953. Corren per Barcelona uns fulls volants sota el títol de *La moixiganga que fan al Liceu*, on es qualifica el *Canigó* de "l'òpera del governador" i es crida al boicot.

El governador civil de Barcelona, Antonio de Correa Veglison

a Berlín passant per Milà o Ginebra. Per Carles Puigferrat, és un indicatiu que l'*Operació Verdaguer* "és un intent d'apropiació reeixit", des del punt de vista del règim. Carme Torrents també creu que després de tots aquests esforços sostinguts al llarg de dècades, encara avui "costa molt tenir una imatge neta de Verdaguer", despullada de tot aquest ús interessat. El Verdaguer enfrontat amb el bisbe Morgades, el que abandona el palau dels Comillas, el que no dubta a anar a diaris *desquerres* per defensar-se, no apareix en el relat oficial. No interessa recordar que, durant la Guerra Civil, només resta dempeus un monument amb connotació religiosa a Barcelona, i és el de Verdaguer. Perquè el poble el considerava *dels seus*.

"Cada un d'aquests temes donaria per obrir una altra branca dels estudis verdaguerians", afirma Carles Puigferrat, que s'ha submergit en la documentació per preparar l'exposició "Verdaguer segrestat". N'ha recollit una quantitat ingent de material, que la Fundació Verdaguer de Folgueroles està estudiant de publicar en forma de llibre. L'exposició es pot veure a Folgueroles fins al 28 d'agost i després es traslladarà a Vil·la Joana, a Barcelona.

lison, amb uniforme de Falange, encapçala la salutació feixista en l'acte del centenari del naixement de Verdaguer, el 3 de juny de 1945. Darrere d'ell, el bisbe Juan Perelló

La Festa segueix amb les Flors del Desvari i la Caminada

Folgueroles

J.V.
Els actes de la Festa Verdaguer, que van començar la setmana passada, continuen aquest divendres amb la presentació a Folgueroles del darrer volum de l'Obra Completa, *Al cel*, amb edició a cura de Pere Tió. L'acte tindrà lloc a les 8 del vespre, a la Casa Museu. Dissabte tindrà lloc la setena edició de Flors del Desvari, el festival poètic que mostra la poesia catalana d'avui al pla de la Damunt, on Verdaguer trobava la primera inspiració poètica. A partir de les 5 de la tarda, hi participaran tres poetes (Martí Sales, Anna Gual i Pau Sif) i tres músics (Marc del Pino, Joni Aldunate i Tomás Feres). Diumenge, amb sortida a 2/4 de 9, té lloc la Caminada pels Llocs Verdagerians, que enguany anirà fins a Roda, unint Verdaguer amb Martí i Pol.

JOAQUIN M. DOMINGUEZ PONT - ARXIU GENERAL DIPUTACIÓ DE BARCELONA

La Casa Museu, de 1936 a 1967

S'havia d'inaugurar just abans de l'esclat de la Guerra Civil

Folgueroles

J.V.
El dia 25 de juliol de 1936 estava previst d'inaugurar a Folgueroles un primer museu dedicat a Jacint Verdaguer. Darrere del projecte, "a la casa pairal de l'immortal poeta", hi havia el vicari de Folgueroles, mossèn Josep Prat, i dos altres capellans, mossèn Joan Masoliver i un llavors jove doctor Eduard Junyent, que apuntava a convertir-se en el gran intel·lectual que seria més tard. Una setmana abans de l'acte, però, esclatava la Guerra Civil amb l'aixecament militar del 18 de juliol i tot se n'anava en orris. Haurien de passar més de 30 anys perquè el projecte acabés convertint-se en una realitat.

Entre un i altre moment,

però, hi havia uns certs fils de continuïtat. Mossèn Joan Masoliver va ser assassinat l'octubre de 1936, però mossèn Josep Prat havia sobreviscut i era el canceller del bisbat de Vic. En la fotografia de la inauguració de la Casa Museu, l'any 1967, apareix en primer terme

Inauguració de la Casa Museu Verdaguer, l'any 1967, amb mossèn Josep Prats i els alcaldes Arumí de Folgueroles i Bach Roura de Vic (foto FJV)

davant de les autoritats. La idea original l'havien recuperada un grup de persones que l'any 1959 havien constituït a Folgueroles l'Agrupació d'Amics de Mossèn Cinto Verdaguer (precedent de l'actual entitat Amics de

Verdaguer), i l'Ajuntament, amb l'alcalde Marcel·lí Arumí, s'hi havia implicat. En no poder adquirir la mateixa casa natal, propietat dels descendents de la germana del poeta, van comprar la del costat, el número 7 del carrer Major, que s'inaugurava el dia 18 de juny. Hi havia hagut una subscripció popular per adquirir-la, i aquesta fita -tot i tenir lloc en ple franquisme encara i amb la benevolència del règim- significava una certa connexió amb el verdaguerisme popular i catalanista. Josep M. Garrut, conservador del Museu d'Història de

la Ciutat de Barcelona, en seria el director fins al 1982. De fet, ell mateix ja havia estat també un dels impulsors de la conversió de Vil·la Joana, a Vallvidrera, on Verdaguer va morir, en un museu dedicat al poeta.

Divendres, 26 de maig de 2017

5a VETLLADA DE CUINA SOLIDÀRIA

Dijous 8 de juny, 20.30h
Escola d'Hostaleria d'Osona
Passeig de la Suïssa, s/n - TONA
 En cas de mal temps: Restaurant El Serrat del Figaró - Taradell

Cuiners, xocolaters, pastissers i productors artesans

SOPAR SOLIDARI
25 tapes x 30€

120€ socis solidaris*
 *Per més informació: 609 734 614

En benefici dels projectes: **Escola de pau**
Inserim
Sent x 100

SORTEJOS

Més informació a:
www.vetlladasolidaria.cat

Venda dels tiquets a partir del dimarts 30 de maig a les 18:00 h a:
www.tincticket.com

Organitza: ESCOLA D'HOSTALERIA D'OSONA
 Passeig de W. Suïssa, s/n - TONA

Amb el suport de: EL 9 NOU
 LLOGUER DE MATERIAL CAPRI
 Osona Cuina

Amb la col·laboració de:
 Cava Parxet, Vi Portal del Monsant, Aiguës Font Vella, Cervesa Moritz, Lloguer de material Capri, Osona Cuina, Centre Mèdic Manlleu, Viatges Osona, Eixfruits, Toyota Casacuberta, Centre de Psicologia Psigma, Informàtica Tencaudio, Congelats La Glacera, Galismar, Mònpaper, Osona Terra, Llach so i llum, Gràfiques Copyset, Ajuntament de Tona, Neteges Pullit, BBVA, Can Cerrilles, Ratafia Bosch, Cafés Pont, Tincticket.com, El 9 Nou, La Selecta, Mar Pilates, Pere Sanglas (Electricista), Jordi de Planell (Comunicació), David Fajula (Fotografia), Francesc Solà (Presentador), Rosa M. Villegas (Disseny), Montserrat Moncuñit, Miquel Pujadas